

СТАНОВИЩЕ

от

проф.д-р Пламен Веселинов Киров

по дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен

ДОКТОР

Област на висше образование: Социални, стопански и правни науки (3).

Професионално направление: Право (3.6)

Научна специалност: Конституционно право

Автор на дисертационния труд:

КРЪСТЮ ГЕОРГИЕВ ГЕОРГИЕВ,

докторант в докторантска програма „Конституционно право“ към катедра
„Правни науки“ на Юридическия факултет на Варненски свободен
университет „Черноризец Храбър“

Тема на дисертационния труд:

**ОТГОВОРНОСТТА НА ДЪРЖАВНИЯ ГЛАВА
(СРАВНИТЕЛНОПРАВЕН АНАЛИЗ)**

Научен ръководител:
доц.д-р Емилия Сидерова

Със Заповед на Ректора на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ съм определен за член на научно жури във връзка със защитата на Кръстю Георгиев Георгиев, докторант в докторантска програма „Конституционно право“ в професионално направление Право (3.6), научна специалност Конституционно право за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, като на първото заседание на Научното жури ми е възложено да изготвя становище по дисертационния труд.

В изпълнение на заповедта на Ректора и решението на Научното жури, като се ръководя от изискванията на Закона за развитието на академичния състав на Република България и Правилника за прилагането му, предлагам на вниманието на уважаемите членове на Научното жури следните свои констатации и изводи, както и мотивираното от тях заключение.

Предоставеният от Кръстю Георгиев Георгиев комплект от материали включва всички необходими документи. Докторантът е приложил десет научни статии, свързани с темата на дисертационния труд.

Към дисертационния труд е представен автореферат, който добросъвестно отразява съдържанието на труда, научната новост на изследването и приносите на дисертационния труд. Считам, че са спазени всички изисквания относно хода на процедурата и оформянето на дисертационния труд.

Темата “Отговорността на държавния глава (сравнителноправен анализ)” изисква историко-правно и сравнително-правно изследване на цялостната проблематика. Актуалността на изследването се определя от липсата в българската правна литература на стройна концепция за същността, функциите и процедурите за реализиране на отговорността на държавния глава. Изведен самостоятелно като тема и разгледан чрез приложения от докторанта подход, въпросът за отговорността на държавния глава е разработен на основата на широко сравнителноправно изследване.

Разработването на настоящия дисертационен труд поставя сериозни конституционноправни проблеми за научна дискусия.

Кръстю Георгиев демонстрира високо ниво на познаване на проблематиката. Използваният в изследването емпиричен и теоретичен материал, както и научната литература са обширни. Задълбочените познания на автора на дисертацията в областта на конституционното и сравнителното конституционно право, както и по отношение на конституционната история, дават възможност да се направи задълбочено юридическо изследване на множеството аспекти, които темата на дисертацията предполага.

В Националната теория, както и в конституционната практика, само отделни аспекти на института на отговорността на държавния глава се явяват предмет на научни дискусии, но детайлно изследване на този институт не е налице. Дисертационният труд анализира юридическите характеристики на отговорността на държавния глава като правен институт, но научното изследване разглежда и политическата му роля и функции в държавното управление. Този комплексен подход превръща отговорността на държавния глава не само в съществена характеристика на конституционно правния му статус, а и в необходим елемент на всяко едно демократично държавно управление. Изследването също така посочва и настъпилите промени в института от гледна точка нарасналата необходимост от утвърждаване на демократичните принципи на правовата държава, както и недопускане на установяване на авторитарни политически режими. Ето защо отговорността на държавния глава прераства в отговорност на самото държавно управление пред гражданите и се превръща в санкция, която допринася за установяване на по ефективен контрол от страна на управляваните спрямо управляващите.

Предмет на дисертационното изследване са конкретни конституционни разпоредби, уреждащи основанията на отговорността на държавния глава и процедурата по реализирането ѝ в различни конституционни модели.

В дисертационния труд са проследени основните етапи, свързани с възникването и развитието на теорията за същността на отговорността на държавния глава. Изведени и систематизирани са различни становища относно същността на понятието „отговорност на държавния глава“ (юридическа отговорност, наказателноправна отговорност, политическа отговорност, парламентарно-конституционна отговорност). Посочени са параметрите на отговорността на държавния глава, основанията за търсене на отговорност, механизма и процедурата за реализиране на тази отговорност и правните последици, които настъпват при нейното реализиране. Разгледани са и съответните конституционноправни разпоредби, отнасящи се до отговорността на държавния глава според Конституцията на Република България от 1991 г., както и съответствието на тези норми със същността и функциите на института на отговорност на държавния глава при установеното парламентарно управление. Задълбоченият анализ помага за усъвършенстване на съществуващия модел на отговорност на държавния глава, регламентиран в основния закон на страната.

Съвременните конституции на парламентарните държави съдържат различна правна регламентация на основанията на отговорността на държавния глава, но все пак техният анализ позволява на автора да открие нещо общо - независимо от тяхното юридическо и политическо разнообразие, те могат да доведат до отстраняването му от длъжност. Широко са анализирани следните основания: нарушения на конституцията; нарушение на законите; държавна измяна; извършване на престъпление; извършване на правонарушение; нарушение на клетвата; недостойно поведение; установяване на конфликт на интереси; осъждане за извършено престъпление по служба.

Според Кръстю Георгиев отговорността на държавния глава произтича от неговия статус и е свързана с осъществяването на конституционните му правомощия. Ето защо отговорността на държавния глава е обусловена от

неправомерното изпълнение на неговите функционални задължения и се изразява в санкция - отстраняване от длъжност за действия в неговата служебна сфера. Не съществува спор, че отстраняването от длъжност на държавния глава се реализира при спазване на специфична процедура, регламентирана в конституциите на отделните държави, като върху нейното провеждане голямо влияние оказва и конкретната форма на държавно управление. В тази връзка дисертационното изследване анализира няколко модела на процедурата по отстраняване на държавния глава: парламентарна; полупарламентарна; парламентарно-съдебна; парламентарно - плебисцитарна.

Отговорността на държавния глава има своето юридическо съдържание, независимо, че тя се носи за действия, които имат предимно политически характер. При изследването на нейната същност и съдържание като юридическа отговорност Кръстьо Георгиев поставя въпроса доколко тази отговорност не разкрива и някои особености, които позволяват тя да бъде квалифицирана като самостоятелен вид отговорност, въпреки че и при нея са приложими институти на юридическата отговорност като вина, санкция и т.н. Използвайки по-тесен подход за дефиниране на съдържанието на този вид отговорност, може да се достигне до извода, че тя представлява отговорност на конкретен държавен орган по повод изпълнение на неговите правомощия. По-широкото разбиране превръща този вид отговорност в отговорност на държавата пред гражданите с оглед ненарушаването и осигуряване на условия за реализация на конституционно регламентираните им права .

Дисертационното изследване доказва , че отговорността на държавния глава образува самостоятелен институт на конституционното право, който представлява съвкупност от правни норми, определящи основанията за неговата отговорност, процедурата по нейното реализиране и конституционно значимите ѝ последици, които довеждат до предсрочно

прекръпяване на пълномощията на държавния глава, според автора е възможно да се обособи самостоятелен вид отговорност на държавния глава, определена от него като парламентарно - конституционна отговорност .

Съществените приноси на дисертационното изследване са в няколко посоки. Дисертационния труд за първи път разглежда института на отговорността на държавния глава като научен, теоретичен, методологически и гносеологичен проблем в различните форми на държавно управление. Направено е последователно и систематично изследване на основанията и на процедурите по търсене на отговорност на държавния глава в президентската, парламентарната и полупрезидентската република. Разработени са отделни варианти и са направени конкретни предложения за усъвършенстване на конституционните разпоредби, отнасящи се до отговорността на президента на Република България.

В заключение -

Уважаеми членове на Научното жури,

Като имам предвид качествата на дисертационния труд, считам че той притежава безспорни достойнства, демонстрира задълбочен анализ водещ до теоретични изводи, съдържа важни приносни моменти и предложения *de lege ferenda*, поради което с убеждение предлагам на Научното жури да даде образователната и научна степен „Доктор“ на Кръстю Георгиев Георгиев.

19.04.2019 г.

Изготвил становището:

проф.д-р. Пламен Киров